

Minister Edukacji

Barbara Nowacka

DKOPP-WEK.4019.159.2023.AKZ
Warszawa, 05 marca 2024 r.

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na zgłoszone uwagi z dnia 09.02.2024 r. w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, o sygnaturze VII.071.5.2024.AT, przedstawiam stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych 26 stycznia br. został przekazany do uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji publicznych. Konsultacje publiczne projektu zakończyły się 26 lutego 2024 r.¹

Napływające od lat do Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszenia o nadmiernym obciążeniu uczniów pracami domowymi wskazują, że dotychczasowe rozwiązanie polegające na tym, że szkoły same decydowały o szczegółowych warunkach i sposobie oceniania wewnątrzszkolnego, w tym o tym, czy wśród nich stosować ocenianie prac domowych, nie zdaje egzaminu. Również wyjaśnienia udzielane przez MEN w tej kwestii, podkreślające że liczba i zakres prac domowych powinny być dostosowane do wieku i możliwości psychofizycznych uczniów, nie odnoszą skutku.

Nadmierna ilość prac domowych w polskich szkołach jest przedmiotem dyskusji w kontekście ich niekorzystnego wpływu na dobrostan psychiczny, społeczny a nawet fizyczny uczniów. Badania pokazały, że nadmiar prac domowych nie przekłada się na efektywność procesu edukacyjnego i wyniki osiągnięte przez uczniów. W edycji 2012 roku międzynarodowego badania PISA diagnozującego poziom umiejętności w czytaniu,

---

¹ Do 26 lutego br. do Ministerstwa Edukacji Narodowej napłynęło również ok. 300 opinii od osób indywidualnych.

matematyce i naukach przyrodniczych, zapytano uczniów i uczennice (w wieku 15 lat) m.in. o „prace domowe”. Odpowiedzi w Polsce wskazywały, że zajmują one 6,6 godziny tygodniowo. Dla porównania, studenci w Finlandii i Korei zadeklarowali, że poświęcają mniej niż trzy godziny tygodniowo na odrabianiu zadań domowych. Skrajnym przypadkiem są uczniowie z Szanghaju, którzy deklarują poświęcać aż 14 godzin tygodniowo na prace domowe. Doświadczenia międzynarodowe są więc zróżnicowane. Niemniej, biorąc pod uwagę to, że średnia liczba godzin poświęconych na prace domowe w krajach OECD to ok. 5 godzin, można uznać, że polscy uczniowie poświęcają średnio około 1,5 godziny więcej na prace domowe niż uczniowie innych krajów OECD.

Ministerstwo Edukacji Narodowej proponując uregulowanie prawne tej kwestii zaproponowało zmiany dotyczące wybranych rodzajów prac domowych mając na uwadze poniższe aspekty:

- a) nadmiar obciążenia: Zbyt duża ilość prac domowych może prowadzić do nadmiernego obciążenia uczniów, co może negatywnie wpływać na ich zdrowie psychiczne i fizyczne. Praca domowa zajmuje czas, który uczniowie mogliby przeznaczyć na odpoczynek, aktywność fizyczną, czas z rodziną, kontakty z rówieśnikami, rozwijanie własnych zainteresowań czy zajęcia pozaszkolne.
- b) nierówności społeczne: Nie wszyscy uczniowie mają równe szanse i możliwości wykonania prac domowych. Uczniowie z ograniczonym dostępem do zasobów edukacyjnych, takich jak dostęp do internetu, materiałów czy wsparcia rodziny, mogą mieć utrudnioną możliwość wykonania zadań domowych na odpowiednim poziomie, co może prowadzić do pogłębiania nierówności społecznych i niekorzystnie wpływać na osiągnięte wyniki w nauce - nauczyciele często oceniają jedynie efekty pracy, które mogą różnić się ze względu na dostęp ucznia do odpowiednich zasobów. Istotnie, że w każdym kraju uczestniczącym w badaniu PISA 2012 stwierdzono, że uczniowie uprzywilejowani społeczno-ekonomicznie poświęcają zadaniom domowym średnio o 1,6 godziny więcej niż uczniowie o niższym statusie społeczno-ekonomicznym.
- c) brak dowodów na efektywność: Pomimo powszechnego przekonania, że praca domowa przyczynia się do lepszych wyników edukacyjnych, badania wskazują na mieszane rezultaty. Niektóre badania sugerują, że praca domowa może być mało skuteczna w poprawianiu osiągnięć uczniów, a nawet może mieć negatywny wpływ na ich motywację i zainteresowanie nauką.
- d) wysoki poziom stresu: Praca domowa może być źródłem stresu i presji dla uczniów, szczególnie jeśli mają oni liczne obowiązki pozaszkolne czy problemy rodzinne. Nadmiar prac domowych może prowadzić do chronicznego stresu, który negatywnie wpływa na zdrowie psychiczne uczniów. Szczególnie wówczas gdy uczeń nie potrafi samodzielnie wykonać/rozwiązać zadania i nie ma w tym zakresie wsparcia. Stres i przeciążenia generują także zadania, które wykraczają poza możliwości (w tym możliwości poznawcze) danego ucznia.

Również Rzecznik Praw Obywatelskich w swoim wystąpieniu do Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21.01.2019 (sygnatura VII.501.68.2018.AT) podkreślał problem napływających skarg od rodziców uczniów, którzy zgłaszają nadmierne obciążenie ich dzieci pracami domowymi oraz zwrócił się do MEN z prośbą o podjęcie działań w tej kwestii.

Należy zatem podkreślić, że Ministerstwo Edukacji Narodowej w projektowanym rozporządzeniu wychodzi naprzeciw postulatowi wyrażonemu w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich i dokonuje jedynie koniecznych regulacji w powyższym zakresie odnoszących się wyłącznie do dwóch form prac domowych tj. prac pisemnych i prac praktyczno-technicznych, i tylko w przypadku szkoły podstawowej; przy czym w przypadku starszych uczniów szkoły podstawowej (klasy IV-VIII) propozycja MEN polega nie na braku możliwości zadawania uczniom tego rodzaju prac domowych, a jedynie na określeniu, że ten rodzaj aktywności ucznia – wykonywanej poza szkołą (w domu) – nie podlega ocenie.

Informuję ponadto, że w związku z uwagami i propozycjami napływającymi do MEN w sprawie przedmiotowego projektu rozporządzenia, zostanie on zmodyfikowany. W przepisie mówiącym o pisemnych i praktycznych pracach domowych termin „prace praktyczne” zostanie zastąpiony terminem „prace praktyczno-techniczne”.

Druga modyfikacja dotyczyć będzie **dopuszczenia zadawania przez nauczycieli w klasach I-III szkoły podstawowej prac domowych usprawniających tzw. motorykę małą.**

Należy również mieć na uwadze, że przekazana przez nauczyciela informacja (ale nie ocena) na temat wykonanej przez ucznia pracy, może i powinna mobilizować do wykonania kolejnej pracy (forma samodoskonalenia). O tym na ile uczniowie będą zmotywowani do ich wykonania decydować będzie również atrakcyjność zaproponowanego przez nauczyciela tematu/ problemu do rozwiązania.

Odnośnie kwestii zmiany sposobu pracy szkoły dokonywanej w trakcie roku szkolnego uprzejmie wyjaśniam, że nie jest to zmiana działająca na niekorzyść uczniów, ani taka, która nakładałaby na uczniów dodatkowe obowiązki czy wymagania. Przeciwnie, ma ona na celu zmniejszenie ich nadmiernego obciążenia.

Wprowadzenie powyższych zmian w zakresie wybranych form prac domowych w trakcie roku szkolnego nie będzie miało wpływu na realizację podstawy programowej przez nauczycieli. Prace domowe z założenia nie powinny odciążać nauczycieli z obowiązku realizacji podstawy programowej i wybranego programu nauczania podczas zajęć edukacyjnych w szkole. Zmiana ta może mieć jedynie wpływ na konieczność zastąpienia oceny z pracy domowej, jako formy sprawdzania wiadomości i umiejętności ucznia, innymi przyjętymi w ocenianiu wewnątrzszkolnym formami sprawdzania wiadomości i umiejętności.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer